

Creative Karpas

R' Mordechai Torczyner – torczyner@torontotorah.com

The Importance of Custom

1. Tur Choshen Mishpat 368, citing Rav Sherira Gaon (10th century Babylon)

ומה שכתבת שיש מנהג במקומכם שהקונה מהלסטין וגנבים מחזיר לבעלים ונוטל מה שהוציא אם בודאי כך הוא חייב כל אדם לבלתי שנות מנהגם דאמרינן מנלן דמנהגא מילתא היא שנאמר אל תסיג גבול רעך אשר גבלו ראשונים וכ"ש בדבר שיש בו תקנה גדולה והסרת מריבה לפיכך עשו כמנהגכם ולא תשנו ושלו

Regarding your local custom, that one who purchases from bandits and thieves must return it to the owners and collect his expenditures from them: If this is so, then all are obligated not to diverge from the custom. As we say: "How do we know that custom is substantive? Devarim 9:14 states, 'Do not trespass the boundary of another, set by early generations.'" This is certainly true for a practice which involves great improvement and elimination of strife. Therefore, do according to your custom, do not diverge, and be at peace.

2. Rav Hai Gaon (10th century Babylon), cited in T'mim De'im of Raavad 119

מנין אנו יודעים כי יש עלינו מצוה לתקוע ביום זה? ועקר התורה הכתובה מנין אנו יודעים כי היא תורת משה שכתבה מפי הגבורה, אלא מפי עם ישראל, הנה אלו המעידים עליה גם הם מעידים כי במעשה יצאנו ידי חובותינו וכי כן העתיקו בקבלה מפי הנביאים הלכה למשה מסיני. ודברי הרבים הוא המוכיח על כל משנה ועל כל גמרא, ויותר מכל ראייה מזה פוק חזי מה עמא דבר, זה העיקר והסמך ואחר כך אנו מביטים בכל הדברים שנאמרו במשנה או בגמרא בענין הזה, ומה שיעלה מהם ויתרץ כאשר את נפשותינו מוטב, ואם יש בה כלום שלא יתכוין כאשר בלבבינו ולא יתברר בראיה אינו עוקר את העיקר.

How do we know that we are obligated to blow shofar on this day? And regarding the text of the Torah itself, how do we know that this is the Torah of Moshe, written from Gd's word? This is from the mouth of the Jewish nation. Their mouths testify to it, and they also testify that our deeds fulfill our ritual obligations, and that this has been transmitted by tradition from the prophets, the law of Moshe at Sinai. The words of the masses testify to every mishnah and gemara, and beyond any proof is the [Talmudic] principle, "Go see what the nation says." This [national practice] is the essence and basis, and after that we look at the declarations of the mishnah and gemara in such matters, and whatever emerges from them and we resolve is good. Anything that does not match that which is in our hearts and which cannot be proved does not uproot the essence.

3. Rabbi Moshe Sofer (19th century Pressburg), Responsa of Chatam Sofer 1:197

כל האמור להלכה בש"ע היא תורה נתונה לכל ישראל בשוה ואין בודד במועדי, אכן מי שאין לו אלא תורה אפילו תורה אין לו כי זה נעשה מצות אנשים מלומדה ואב לבנים יודיע, ע"כ כל המתחסד עם קונו ניכר במעלליו מה שלבו בודה לשם ד' להזיר נזיר מכל מה אשר ידבנו לבו ובזה אין סגנון א' עולה לשנים כי אין לב ב' בני אדם שוה באהבת ד'

All of the halachah contained in the Shulchan Aruch is that which was given equally to all Israel, with no one excluded. Yet he who possesses only Torah does not really even possess Torah, for then his performance becomes merely habit and custom passed on from generation to generation. He who would achieve piety before his Creator will be recognized by his deeds – by those practices which he originates for the sake of heaven, to become a *nazir* from whatever his heart chooses. In this no two individuals are alike, because no two people love Gd alike.

Washing

4. Talmud, Pesachim 115a-b

אמר רבי אלעזר אמר רב אושעיא: כל שטיבולו במשקה צריך נטילת ידים.

Rabbi Elazar said, citing Rav Oshia: Anything that is dipped in liquid requires hand-washing.

5. Rabbi Yechiel Michel Epstein (19th century Lithuania), Aruch haShulchan Orach Chaim 473:18

ואחר שיקדש נוטל ידיו לצורך טיבול הראשון, ולא יברך 'על נטילת ידים'. ואף מי שאינו נזהר בכל השנה בטיבולו במשקה ליטול ידיו, בפסח יטול ידיו, שהרי כמה שינויים אנו עושין בליל זה.

And after reciting kiddush, we wash our hands for the first dipping, without reciting the blessing of *al netilat yadayim*. And even one who isn't careful all year to wash for items that are dipped in liquid, should still wash for Pesach. We do many things differently on this night.

Dipping

6. Talmud, Pesachim 114b

ודקאמרת תרי טיבולי למה לי - כי היכי דליהוי היכירא לתינוקות.

As for your question about why we dip twice, it is in order to generate a reminder for children.

The Talmud doesn't specify

7. Mishnah Shevi'it 9:1

הפיגם והירבוזין השוטים והחלגלוגית כוסבר שבהרים והכרפס שבנהרות והגרגר של אפר... אין כיוצא בהם נשמר

Pigam, uncultivated yarbuzim, chalaglogot, mountain kusbar, **river karpas** and meadow gargar... these species are not grown in a cultivated environment.

8. Mishnah Pesachim 114a

משנה. הביאו לפניו מטבל בחזרת עד שמגיע לפרפרת הפת.

They bring before him and he dips, even with *chazeret*, before coming to the food that will be eaten with bread.

9. Talmud, Pesachim 114b

פשיטא, היכא דאיכא שאר ירקות - מברך אשאר ירקות בורא פרי האדמה ואכיל, והדר מברך על אכילת מרור ואכיל. היכא דליכא אלא חסא, מאי? אמר רב הונא: מברך מעיקרא אמרור בורא פרי האדמה ואכיל, ולבסוף מברך עליה על אכילת מרור ואכיל.

Obviously, one who has other vegetables should recite *borei pri ha'adamah* and eat, and then recite *al achilat maror* and eat. Where one only has lettuce, what should he do?

Rav Huna said: He should first recite *borei pri ha'adamah* on maror and eat, and then recite *al achilat maror* and eat.

Pleasure

10. Isaiah 58:14

אז תתענג על ד' והרפתיקה על כַּמְתִּי אָרְץ...

Then you will take pleasure in G-d, and I will make you ride over the heights of the land...

All Who Are Hungry - Come and Eat Whom Are We Inviting?

R' Alex Hecht, ahocht@torontotorah.com

1. Pesach Haggadah

כָּל דֹּכְפִין יִיְתִי וַיִּיכֹל, כָּל דְּצָרִיף יִיְתִי וַיִּפְסֹח.

All who are hungry - come and eat; anyone who is in need - come and partake of the Pesach sacrifice.

- **Too late to invite more participants!**

2. Mishnah Zevachim 5:8 (Sefaria Community translation)

הַפֶּסַח אֵינוֹ נֹאֲכָל אֶלָּא בַּלַּיְלָה, וְאֵינוֹ נֹאֲכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת, וְאֵינוֹ נֹאֲכָל אֶלָּא לְמַנּוּיָו, וְאֵינוֹ נֹאֲכָל אֶלָּא צָלִי.

The Passover offering is only eaten at night, and only until midnight. It is only eaten by those assigned to it, and it is only eaten roasted.

- **A statement of regret**

3. Rabbi Moshe Feinstein, The Vayeged Moshe Haggadah, pp. 17-19

Thus, the sequence of thoughts in *הָא לְהִמָּא עֲנִיָּא* can be explained as follows: We are presently suffering the deprivations of exile as we did long ago in Egypt. This powerful and painful awareness of our lack of independence should have succeeded in destroying the barriers of desire and envy that stood in the way of our innate love and concern for our fellow Jews, and we should have experienced a flood of compassion and concern for those who are even less fortunate than we (*כָּל דְּכָפִין יִיתִי וַיִּכַּל*). Yet, we see that this has in fact *not* happened. Indifference to the plight of others is still rampant among us. But please, G-d, understand that this is not the result of evil character. We have indeed learned the lessons of exile. Rather, *הִשְׁתָּא הֲכָא*, it is because we are presently here in the persecution and misery of exile, *preoccupied* with our own plight, that we often neglect the needs of the less fortunate. But were we to be redeemed and returned to the peace and security of our Land, love and brotherhood would indeed reign among us.

- **An invitation to those present**

4. Rashi (cited in Parshanei haHaggadah, Rabbi Yigal Malkiel)

צריך אדם שיהיה רעב ערב הפסח, כדי שיאכל מצה לתאבון, כדאמרינן בערבי פסחים דרבא הוה שתי חמרא בכל מעלי יומא דפסחא כי היכי דגריר לבא טובא.

A person needs to be hungry on erev Pesach, so that he will eat matzah with an appetite, as it says in Pesachim 107b: Rava would drink wine the entire day of Passover eve, so as to whet his appetite [to enable him] to eat more matzah at night.

- **A declaration of freedom**

5. Ramban, Devarim 16:2 (Shiloh translation, p. 186)

ובאר בכאן דברים רבים כי הזכיר במצה שתהיה לחם עני להגיד כי צוה לזכור שיצאו בחפזון והיא עני זכר כי היו במצרים בלחם צר ומים לחץ.

Thus he [Onkelos] mentioned concerning the unleavened bread that it be *bread of affliction*, teaching that He commanded to remember that they left [Egypt] in haste, and this [bread of] affliction is a remembrance that they were living in Egypt with *sparing bread and scant water*.

- **Imperative to include the less fortunate**

6. Rambam, Laws of Gifts to the Poor 10:1 (chabad.org translation)

ואין ישראל נגאלין אלא בצדקה שנגאמר (ישעיה א כז) "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה."

And Israel will be redeemed solely through charity, as [Yeshayah 1:27] states: "Zion will be redeemed through judgment and those who return to her through charity."

7. Rabbi Moshe Isserles, Orach Chaim 479:1 (Pisgah translation)

ונהגו שבעל הבית מברך ברכת המזון בליל פסח שנא' טוב עין הוא יבורך והוא מיקרי טוב עין שאמר כל דכפין ייתי ויכול וכו'

It has become the practice for the head of the household to make the blessings after the meal on Pesach night. This is because it is stated [Mishlei 22:9], "A person who is generous should bless," and he is describable as generous, as he said (whoever is hungry should come and eat, etc.).

8. Rambam, Laws of Yom Tov 6:18 (chabad.org translation)

וכשהוא אוכל ושותה סביב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האמללים. אכל מי שנועל דלתות הצרו ואוכל ושותה הוא וכו' ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש אין זו שמחת מצוה אלא שמחת פרוסו.

When a person eats and drinks [in celebration of a holiday], he is obligated to feed converts, orphans, widows, and others who are destitute and poor. In contrast, a person who locks the gates of his courtyard and eats and drinks with his children and his wife, without feeding the poor and the embittered, is [not indulging in] rejoicing associated with a mitzvah, but rather the rejoicing of his gut.

The Missing Portion of the Seder

Ezer Diena, ediena@torontotorah.com

1. Haggadah Shel Pesach (Sefaria Version translation)

צא ולמד מה בקש לָבֹן הָאֲרָמִי לַעֲשׂוֹת לַיַּעֲקֹב אָבִינוּ: שְׁפָרְעָה לֹא גָזַר אֱלֹהִים עַל הַזְּכָרִים, וְלָבֹן בִּקֵּשׁ לַעֲקֹר אֶת־הַכֹּל. שְׁנַאֲמַר: אֲרָמִי אָבִד אָבִי, וַיֵּרֵד מִצְרַיִם וַיִּגְרַשׁ שָׁם בְּמַתִּי מְעֻט, וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל, עַצּוּם וְרַב... וַיּוֹצֵאנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה, וּבְזֵרַע נְטוּיָה, וּבַמֶּרְא גָדֹל, וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתִּיּוֹת.

Go out and learn what what Lavan the Aramean sought to do to Ya'akov, our father; since Pharaoh only decreed [the death sentence] on the males but Lavan sought to uproot the whole [people]. As it is stated (Deuteronomy 26:5), "An Aramean was destroying my father and he went down to Egypt, and he resided there with a small number and he became there a nation, great, powerful and numerous."... "And the Lord took us out of Egypt with a strong hand and with an outstretched forearm and with great awe and with signs and with wonders" (Deuteronomy 26:8).

2. Mishna Pesachim 10:4, cited in Talmud Bavli Pesachim 116a (Davidson Edition translation)

ולפי דעתו של בן אביו מלמדו מתחיל בגנות ומסיים בשבח ודורש מארמי או בד אבי עד שיגמור כל הפרשה כולה:

And according to the intelligence and the ability of the son, his father teaches him all or part of these questions. When teaching his son about the Exodus. He begins with the Jewish people's disgrace and concludes with their glory. And he expounds from the passage: "An Aramean tried to destroy my father" (Deuteronomy 26:5), the declaration one recites when presenting his first fruits at the Temple, until he concludes explaining the entire section.

3. Devarim 26:5-10 (JPS translation)

וְעִנִּיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אָבִד אָבִי וַיֵּרֵד מִצְרַיִם וַיִּגְרַשׁ שָׁם בְּמַתִּי מְעֻט וַיְהִי־שָׁם לְגוֹי גָדוֹל עַצּוּם וְרַב:

You shall then recite as follows before the LORD your G-d: "My father was a fugitive Aramean. He went down to Egypt with meager numbers and sojourned there; but there he became a great and very populous nation.

וַיַּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲבִדוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה:

The Egyptians dealt harshly with us and oppressed us; they imposed heavy labor upon us.

וַנִּצְעַק אֶל־יְיָ אֱלֹהֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְיָ אֶת־קוֹלֵנוּ וַיִּרְא אֶת־עֲנִינֵנוּ וְאֶת־עֲמַלְנוּ וְאֶת־לַחֲצוֹנוּ:

We cried to the LORD, the G-d of our fathers, and the LORD heard our plea and saw our plight, our misery, and our oppression.

וַיּוֹצֵאנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרַע נְטוּיָה וּבַמֶּרְא גָדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתִּיּוֹת:

The LORD freed us from Egypt by a mighty hand, by an outstretched arm and awesome power, and by signs and portents.

וַיְבִיאנוּ אֵלֵי־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ:

He brought us to this place and gave us this land, a land flowing with milk and honey.

וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת־רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִנְחַתָּו לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ:

Wherefore I now bring the first fruits of the soil which You, O LORD, have given me." You shall leave it before the LORD your G-d and bow low before the LORD your G-d.

4. Talmud Bavli, Pesachim 116a (Davidson Edition translation)

מתחיל בגנות ומסיים בשבח: מאי בגנות רב אמר מתחלה עובדי גלולים היו אבותינו [ושמואל] אמר עבדים היינו

It was taught in the mishna that the father begins his answer with disgrace and concludes with glory. The Gemara asks: What is the meaning of the term: With disgrace? Rav said that one should begin by saying: At first our forefathers were idol worshippers, before concluding with words of glory. And Shmuel said: The disgrace with which one should begin his answer is: We were slaves.

Deriving Satisfaction

Rabbi Elihu Abbe, eabbe@torontotorah.com

1. נחמיה פרק ח פסוק ט

וַיֹּאמֶר נְחֵמְיָה הוּא הַתְּרַשְׁתָּא וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן וְהַסֹּפֵר וְהַלְוִיִּם הַמְּבִינִים אֶת־הָעָם לְכַל־הַעֵם הַיּוֹם קִדְשׁ־הוּא לִיקְנוֹק אֱלֹקֵיכֶם אֶל־תִּתְאבְּלוּ וְאֶל־תִּבְכְּוּ כִּי בֹכִים כְּל־הָעָם כְּשִׁמְעֵם אֶת־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה :

Then Nechemia, who is Hattirshatha, as well as Ezra the Kohen, the scholar, and the Levites who were helping the people understand, said to all the people, "Today is sacred to Hashem your G-d; do not mourn and do not weep." For all the people were weeping as they heard the words of the Torah. (Artscroll translation)

2. רש"י נחמיה פרק ח פסוק ט

(ט) היום קדוש – כי יום ר"ה הוא:

כי בוכים כל העם – מפני שלא קיימו התורה כראוי:

Today is holy- Because it is Rosh Hashana. For all the people were weeping- Because they had not fulfilled the Torah properly.

3. נחמיה פרק ח פסוק י

וַיֹּאמֶר לָהֶם לֶכְדוּ אֲכֹלוּ מִשְׂמֵנִים וְשִׂתוּ מִמֵּתֻקִּים וְשַׁלְחוּ מִנּוֹת לְאֵין נָכוֹן לוֹ כִּי־קִדְשׁ הַיּוֹם לְאֲדַגְּנוּ וְאֶל־תִּעְצְבוּ כִּי־חֲדַגְתִּי יְקֹנֶה הִיא מַעֲזֹבְכֶם :
He said to them, "Go, eat rich foods and drink sweet beverages, and send portions to those who have nothing prepared, for today is sacred to our Lord. Do not be sad; the enjoyment of Hashem is your strength." (Artscroll translation)

4. קהלת פרק ט

(ז) לֶךְ אֲכַל בְּשִׂמְחָה לַחֲמֹה וְשִׂתָּה בְּלִב־טוֹב יִיגַד כִּי כָבֵד רָצָה הָאֱלֹקִים אֶת־מַעֲשֵׂיךָ :

Go, eat your bread with joy and drink your wine with a glad heart, for G-d has already approved your deeds. (Artscroll)

5. קהלת רבה (וילנא) פרשה ט

ובשעה שישראל נפטרין מבתי כנסיות ומבתי מדרשות, בת קול יוצאת ואומרת לך אכול בשמחה לחמך כבר נשמעה תפלתכם לפני כריה
ניחוח

When the Jewish People exit the shuls and batei midrash, a heavenly voice calls out "Go, eat your bread with joy. Your prayers have already been heard before Me like a pleasant scented offering."

ובמורא גדול זה גלוי שכינה

6. רמב"ן בראשית פרק יח פסוק א

וזה גילוי השכינה אליו למעלה וכבוד לו, כענין שבא במשכן ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם (ויקרא ט כג), כי מפני השתדלותם במצות המשכן זכו לראיית השכינה. ואין גלוי השכינה כאן וכאן לצוות להם מצוה או לדבור כלל, אלא גמול המצוה הנעשית כבר, ולהודיע כי רצה האלקים את מעשיהם, כענין שנאמר (תהלים יז טו) אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך... וכן אמרו (מכילתא שירתא ג) ביורדי הים, שאמרו "זה קלי ואנוהו" ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא, זכות להם בעת הנס הגדול שהאמינו בה' ובמשה עבדו.

This revelation of Hashem's presence was an honor for him. Just as it was in the mishkan... Because they had invested effort in the mitzva of building the mishkan, they merited seeing Hashem's presence... Similarly it is said about the Jews crossing the sea. They said "This is my G-d and I will glorify Him." A maid saw at the sea what the prophet Yechezkel did not see. They merited this because of their trust in Hashem and in Moshe, His servant.

- 2 approaches to understanding the value of every mitzva

7. שולחן ערוך יורה דעה הלכות תלמוד תורה סימן רמו סעיף א

ובשעת הדחק, אפילו לא קרא רק קריאת שמע שחרית וערבית, לא ימושו מפיך (ישעיהו נט, כא) קרינן ביה

In difficult situations, even if one just recited the Shema in the morning and evening, it is considered as if he studied Torah constantly.

8. ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות תלמוד תורה סימן רמו סעיף א
ורבא אמר מצוה לאומרו בפני ע"ה, ופירש"י דסבר משום ק"ש נוטל שכר גדול כזה אם היה עוסק כל היום כ"ש ששכרו גדול ומרגיל בניו לת"ת

Rava says it is a mitzva to tell this to one who does not know. Rashi explains that the individual will think to himself "If just reciting Shema entitles one to such great reward, imagine the reward that one earns for studying Torah all day." As a result, he will encourage his children to study Torah.